

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا

(حجرات/۱۲) ای کسانی که ایمان آورده اید! از بسیاری از گمان ها بپرهیزید، چرا که بعضی از گمان ها گناه است و هرگز (در کاردیگران) تجسس نکنید.

واژه آبرو: آبرو به معنای اعتبار، قدر، جاه، شرف، عرض و ناموس است.

توضیح کوتاه: طبق روایات متعدد از وظایف دینی هر انسانی این است که

همواره مراقب عزت خویش و عزت برادران ایمانی خود باشد، نه قدمی بردارد که مایه ذلت خودش شود و نه به آبروی برادران دینی خود آسیب برساند.

در اهمیت حفظ آبروی دیگران همین بس که، اسلام برای اثبات زنا، چهار شاهد مقرر کرده است، و حتی اگر سه شاهد گواهی دهند و نفر چهارمی برای شهادت پیدا نشود هر سه شلاق می خورند، چراکه تا امکان دارد نباید آبروی شخص گناهکار برود ولی برای اثبات قتل، دو شاهد کافی است. بازار شایعات را داغ نکنیم و با نقل شنیده های بی اساس، آبرو و حقوق افراد را از بین نبریم. آبروی زن و مرد مومن، محترم و لطمه زدن به آن گناه بزرگی است.

حساب شخصیت های مذهبی را از حساب خانواده و نزدیکان آنها جدا کنیم. چرا که در خانواده انبیا نیز، مسایل ضد اخلاقی همچون حسد و حيله میان فرزندان بوده است. عیوب مردم را به بهانه ی دلسوزی و همدردی بازگو نکنیم و در مجالس و دور هم نشینی ها اجازه ندهیم علاوه بر غیبت و تهمت آبروی شخصی از بین برود خصوصاً شخص غایب.

حدیث: قال الصادق (علیه السلام): مَنْ رَوَى عَلَيَّ مَوْمِنٍ رَوَايَةً يُرِيدُ بِهَا شَيْنَهُ وَ هَدَمَ مَرْوَةَ تِهِ لَيْسَتْطَ مِنْ أَعْيُنِ النَّاسِ أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْ وَلايَتِهِ إِلَى وَلايَةِ الشَّيْطَانِ فَلَا يَقْبَلُهُ الشَّيْطَانُ. (الكافي / ج ۲) امام صادق (علیه السلام) فرمودند: هر کس به زیان مومنی سخن بگوید و از آن رسوایی او و از بین بردن مردانگی اش را بخواهد تا از چشم مردمان بیفتد، خداوند او را از ولایت خودش به ولایت شیطان می اندازد ولی شیطان هم او را نمی پذیرد.

گاه تصور می شود که مفهوم غیبت و همچنین روایاتی که درباره غیبت وارد شده ناظر به افراد زنده است و مردگان را شامل نمی شود، و غیبت کردن پشت سر مرده اشکالی ندارد، ولی این اشتباه بزرگی است؛ زیرا طبق روایات؛ احترام مرده مسلمان همچون احترام زنده او است.

بلکه می توان گفت؛ غیبت مرده از جهاتی زشت تر و ناپسندتر است؛ زیرا زندگان ممکن است روزی غیبت را بشنوند و به دفاع از خود برخیزند، ولی مرده هرگز قادر به دفاع از خود نیست، به علاوه؛ شخص غیبت کننده ممکن است افراد زنده را ببیند و از آنها حلیت بطلبد ولی در مورد مردگان این مطلب هرگز صدق نمی کند.

بنابراین، سخن گفتن به بدی، پشت سر مردگان، مورد تأیید اسلام نمی باشد و گناه است. وقتی ما در نماز میت با آن که شاید بدی هایی را هم از مرده بدانیم، می گوییم: «لا نعلم منه الا خیرا» (جز خیر از او نمی دانیم). از این رو؛ سزاوار نیست بعد از این سخن در نماز میت، سر سخن از بدی های انسان مرده باز شود